

Avdeling for ingeniørfag

Ny og utsatt eksamen Fysikk/kjemi

Fag: IRF13013 Fysikk/kjemi

Faglærere: Per Erik Skogh Nilsen

Øystein Holje

Annette Veberg Dahl

Dato: 06. januar 2015	Tid: 0900 – 1300
Antall oppgavesider: 4	Sider med formler: 10
Andre hjelpeemidler: Kalkulator med tomt minne. Enhver formelsamling i matematikk.	
Kandidaten må selv kontrollere at oppgavesettet er fullstendig.	
Besvarelsen skal som helhet besvares på egne ark	

Alle deloppgaver (små bokstaver) har lik vekt i hver del.

Del I (50%)

Alle oppgaver i fysikkdelen skal begrunnes.

Oppgave 1

En partikkel beveger seg i x -retningen og starter i origo.

Hastigheten er gitt ved $v(t) = -7,0 \frac{m}{s^3} \cdot t^2 + 11 \frac{m}{s^2} \cdot t + 20 \frac{m}{s}$ hvor t er tiden i sekunder.

- Hva er den største positive hastigheten partikkelen kan ha?
Hva er akselerasjonen 0,10 s før og 0,10 s etter det?
- Hva er partikkelenes forflytning mellom 0 s og 5,0 s?

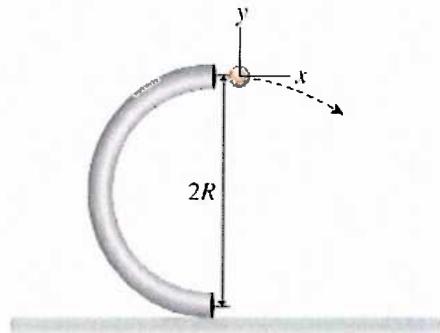
Oppgave 2

En liten kule blir sent inn på bakkenivå i et rør som er formet som en halvsirkel og kommer ut i horisontal retning øverst (se figuren).

Kulas fart på vei inn er $v_0 = \sqrt{6gR}$.

Se bort fra friksjon og luftmotstand.

- Vis at farten til kula rett før den kommer ut er $\sqrt{2gR}$ og bestem sentripetalakselerasjon da.
- Bestem hvor langt fra inngangen til røret og med hvilken vinkel kula treffer bakken.

Oppgave 3

En gressklipper skal skyves med en stang som står i vinkelen θ med horizontalplanet.

Gressklipperen har massen m og friksjonstallet mellom gressklipperen og gresset er μ .

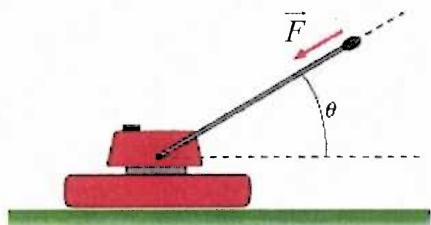
Den blir skjøvet av en kraft \vec{F} langs stanga.

- a) Tegn på kreftene som virker på gressklipperen når den blir skjøvet.

Gressklipperen blir skjøvet med akkurat så stor kraft at den er i likevekt.

- b) Vis at størrelsen av skyvekrafa da kan skrives som

$$|\vec{F}| = \frac{\mu mg}{\cos \theta - \mu \sin \theta}.$$

Gressklipperen skyves med konstant fart rett fram en strekning på s .

- c) Bestem et uttrykk for arbeidet friksjonskrafa har gjort da.

Svaret skal uttrykkes med m, g, μ, θ og s

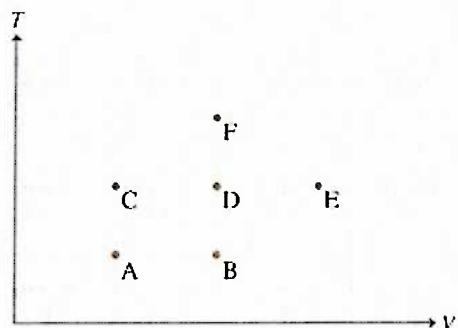
Oppgave 4

a)

Figuren til høyre viser 6 ulike tilstander av den samme idealgassen.

Ranger disse fra høyest til lavest trykk og begrunn.

- b) En stang har massen $m = 0,500 \text{ kg}$ jevnt fordelt og har en kule med massen m festet i ene enden, stanga har lengden l . Systemet er festet i en akse i andre enden og svinger med små utslag.
Perioden er $12,0 \text{ s}$. Bestem lengden l .

Del II (50 %)

Oppgave 1

- a) Skriv kjemiske formler for følgende forbindelser:

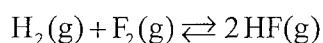
kalsiumfluorid, sølvnitrat, dinitrogentrioksid

- b) Tegn strukturformel for disse organiske stoffene:

4-metyl-2-peten, 2-butyn, 2-etylbutanal

- c) Balansér følgende reaksjonslikning: $\text{Al} + \text{HCl} \rightarrow \text{H}_2 + \text{AlCl}_3$

- d) Ved en bestemt temperatur er likevektskonstanten $K_c = 100$ for

2,00 mol $\text{H}_2(\text{g})$ og 2,00 mol $\text{F}_2(\text{g})$ tilsettes en beholder på 1,00 liter.

Beregn konsentrasjon av alle stoffer ved likevekt.

Oppgave 2

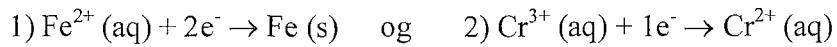
- a) 0,53 g NaOH blir løst i vann og fortynnet til 1,00 dm³.
Finn løsningens pH.

- b) 80 cm³ 0,200 M NaOH blandes med 0,160 M HCl løsning til løsningen blir nøytral. Hva blir volumet av saltsyra?

- c) Beregn molaritet når 283,0 ml 0,75M eddiksyre blandes med 127,0 ml 0,37M eddiksyre.

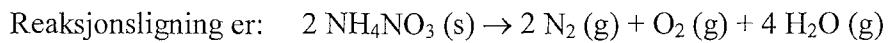
Oppgave 3

- a) I denne oppgaven benyttes tabell over standard reduksjonspotensialer. Vi har følgende halvreaksjoner, begge gitt som reduksjonsreaksjoner:

Kombiner halvreaksjonene slik at du får en galvanisk celle (spontan reaksjon), skriv balansert ligning for cellereaksjon og beregn standard cellepotensial (E°).

- b) Ammoniumnitrat dekomponerer eksplosjonsaktig når det varmes opp.

Beregn totalt volum gass ved 125 °C og 748 mm Hg som produseres ved total dekomponering av 1,55 kg ammoniumnitrat. Vi antar at gassen er ideell og at vi dermed kan bruke tilstandslikningen for en ideell gass.

$$1 \text{ atm} = 760 \text{ mmHg}$$

$$0 \text{ }^{\circ}\text{C} = 273,15 \text{ K}$$

$$\text{Molmasse } (\text{NH}_4\text{NO}_3) = 80,04 \text{ g/mol}$$

Formelark - fysikk

Rettlinjet bevegelse ved konstant akselerasjon

$$v = v_0 + at \quad s = v_0 t + \frac{1}{2} a t^2 \quad s = \frac{v_0 + v}{2} \cdot t \quad 2as = v^2 - v_0^2$$

Rettlinjet bevegelse generelt

$$v(t) = \frac{d}{dt} x(t) = \dot{x} \quad a(t) = \frac{d}{dt} v(t) = \ddot{v} = \frac{d^2}{dt^2} x(t)$$

$$x(t) - x(t_0) = \int_{t_0}^t v(t) dt \quad v(t) - v(t_0) = \int_{t_0}^t a(t) dt$$

Sirkelbevegelse

$$a_s = \frac{v^2}{r} = \frac{4\pi^2 r}{T^2} \quad F_s = ma_s$$

Rotasjonsbevegelse ved konstant akselerasjon

$$\omega = \omega_0 + \alpha t \quad \theta = \omega_0 t + \frac{1}{2} \alpha t^2 \quad \theta = \frac{\omega_0 + \omega}{2} \cdot t \quad 2\alpha\theta = \omega^2 - \omega_0^2$$

Rotasjonsbevegelse generelt

$$\omega(t) = \frac{d}{dt} \theta(t) = \dot{\theta} \quad a(t) = \frac{d}{dt} \omega(t) = \ddot{\omega} = \frac{d^2}{dt^2} \theta(t)$$

$$\theta(t) - \theta(t_0) = \int_{t_0}^t \omega(t) dt \quad \omega(t) - \omega(t_0) = \int_{t_0}^t a(t) dt$$

Sammensatt bevegelse

Betingelse for ren rulling $v_{CM} = \omega \cdot R \quad a_{cm} = \alpha \cdot R$

$$v_{tan} = \omega R \quad a_{tan} = \alpha R \quad a_{rad} = a_s = \frac{v^2}{R} = \omega^2 R \quad a = \sqrt{a_{tan}^2 + a_{rad}^2}$$

Vektorer og prosjektilbevegelse

Sammenheng mellom størrelse, retning og komponenter på en vektor

$$A_x = A \cdot \cos \theta \quad A_y = A \cdot \sin \theta \quad A = \sqrt{A_x^2 + A_y^2} \quad \theta = \tan^{-1}\left(\frac{A_y}{A_x}\right)$$

Bevegelseslikninger for prosjektilbevegelse uten luftmotstand

$$v = v_0 + at \Rightarrow v_x = v_{0x} \quad \text{og} \quad v_y = v_{0y} - gt$$

$$s = v_0 + \frac{1}{2}at^2 \Rightarrow x = v_{0x}t \quad y = v_{0y}t - \frac{1}{2}gt^2$$

Hvis nedslag er i samme høyde som utkast

Tid for å nå toppen: $t_{topp} = \frac{v_0 \sin \theta}{g}$

Maksimal høyde: $H = \frac{1}{2} \frac{v_0^2 \sin^2 \theta}{g}$

Tid for å nå samme høyde på nytt: $t_{bunn} = \frac{2v_0 \sin \theta}{g}$

Maksimal rekkevidde: $R = \frac{v_0^2}{g} \cdot \sin(2\theta)$

Relativ bevegelse med bølger

Doppler – effekt i lydbølger

$$\text{observert frekvens} = \frac{\text{observert bølgefart}}{\text{observert bølgelengde}} \Rightarrow f_L = \frac{c + v_L}{c + v_S} \cdot f_S \quad \begin{matrix} \text{lytter} & \xrightarrow[-]{+} & \text{sender} \end{matrix}$$

Bruk av krefter

$$\text{lytter} \xrightarrow[-]{+} \text{sender}$$

Newton 1.lov (N1) : $\vec{v} = \vec{0} \Rightarrow \sum \vec{F} = \vec{0}$

Newton 2.lov(N2) : $\sum \vec{F} = M\vec{a}, \quad \vec{a} = \frac{\sum \vec{F}}{M}$

Newton 3.lov(N3) : $\vec{F} = -\vec{F}'$

M er samlet masse.

Dekomponering av tyngdekraften på et legeme på skrått plan

$$G_x = mg \sin \theta, G_y = mg \cos \theta$$

Modellering av friksjon

Glidefriksjon $f_{Rk} = \mu_k N$

Statisk friksjon $f_{Rs} = F$

Maksimalstatisk friksjon $f_{Rs}^{\text{maks}} = \mu_s N$

Rullefriksjon $f_{R\tau} = \mu_r N$

μ er ulike friksjonstall, f_R er ulike typer friksjon, N er normalkraft

Modellere luftmotstand

Modell 1: $ma = kv - mg \Rightarrow v_t = \frac{k \cdot g}{m}$ v_t er terminalfarten, k er en konstant

Modell 2: $ma = Dv^2 - mg \Rightarrow v_t = \sqrt{\frac{D \cdot g}{m}}$ D er en konstant

Tyngdepunkt

$$x_{cm} = \frac{m_1 x_1 + m_2 x_2 + \dots}{m_1 + m_2 + \dots} \quad y_{cm} = \frac{m_1 y_1 + m_2 y_2 + \dots}{m_1 + m_2 + \dots} \quad z_{cm} = \frac{m_1 z_1 + m_2 z_2 + \dots}{m_1 + m_2 + \dots}$$

Treghetsmoment

Treghetsmoment for massepunkt:

$$I = \sum m_i r_i^2$$

Treghetsmoment kontinuerlig
fordelt masse:

$$I = \int r^2 dm$$

$$[I] = kg \cdot m^2$$

Steiners setning

$$I_A = I_{CM} + M d^2$$

d er avstanden mellom A og CM

Kraftmoment

Kraftmoment som vektor $\vec{\tau} = \vec{r} \times \vec{F}$

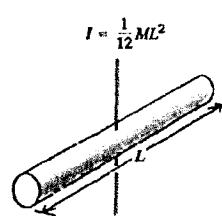
Størrelse av kraftmoment $\tau = r \cdot F \cdot \sin \theta = \text{kraft} \cdot \text{arm}$

$$[\tau] = Nm$$

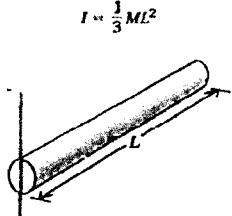
Kraftmomentsetningen

Som vektorer $\sum \vec{\tau} = \vec{I} \vec{\alpha}$

Som størrelse $\sum \tau = I \alpha$

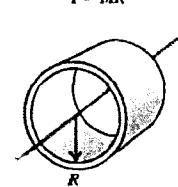
tynn homogen stang
akse gjennom midten

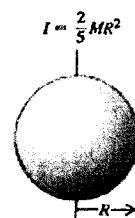
tynn homogen stang
akse ved ene enden

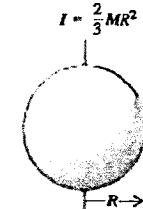
homogen sylinder
akse gjennom sentrum

homogent sylinderskall
akse gjennom sentrum

homogen kule
akse gjennom sentrum

homogent kuleskall
akse gjennom sentrum

Energi

$$\text{Kinetisk energi ved rotasjon } K_{rot} = \frac{1}{2} I \omega^2$$

$$\text{Kinetisk energi ved translasjon } K_{trans} = \frac{1}{2} m v^2$$

$$\text{Total kinetisk energi: } K = \frac{1}{2} m v_{cm}^2 + \frac{1}{2} I_{cm} \omega^2$$

$$\text{Arbeid ved konstant kraft } W = \vec{F} \cdot \vec{s} = F s \cos \theta$$

$$\text{Arbeid ved variabel kraft } W = \int \vec{F} \cdot d\vec{s}$$

$$\text{Arbeid-kinetisk energisetningen } W = \Delta K$$

$$\text{Potensiell energi i tyngdefelt } U_{tyngde} = mgh$$

$$\text{Potensiell energi for fjær } U_{fjær} = \frac{1}{2} kx^2$$

$$\text{Total mekanisk energi } E_{tot} = U + K$$

$$\text{Bevaring av mekanisk energi } (U + K)_1 = (U + K)_2$$

$$\text{Bevaring av mekanisk energi } \frac{dE_{tot}}{dt} = 0$$

$$\text{Bevaring av energi } (U + K)_1 + W_{andre} = (U + K)_2$$

Bevegelsesmengde, spinn og støt

$$\text{Bevegelsesmengde } \vec{p} = m\vec{v}$$

$$\text{Generell form av Newtons 2.lov } \sum \vec{F} = \frac{d\vec{p}}{dt}$$

$$\text{Impulslov } \vec{F} \cdot t = \vec{p}_{etter} - \vec{p}_{før}$$

$$\text{Spinn (angulærmoment) } \vec{L}_{partikkel} = \vec{r} \times \vec{p} \quad L_{partikkel} = rmv \cdot \sin \theta \quad \vec{L}_{stivt legeme} = I\vec{\omega}$$

$$\text{Spinnsetning } \sum \vec{\tau} = \frac{d\vec{L}}{dt}$$

Svingninger - SHM

Generell svingeligning $\frac{d^2x}{dt^2} + \omega^2 x = 0$ ($\frac{d^2\theta}{dt^2} + \omega^2 \theta = 0$)

Løsning av generell svingeligning $x = A \cos(\omega t + \varphi)$ ($\theta = A \cos(\omega t + \varphi)$)

Parametere i løsning av generell svingeligning:

Vinkelfrekvens ω $[\omega] = \frac{\text{rad}}{\text{s}}$

Amplitude $A = \sqrt{x(0)^2 + \frac{v(0)^2}{\omega^2}}$ $[A] = \text{m}$

Fasekonstant $\varphi = \tan^{-1}\left(\frac{-v(0)}{\omega \cdot x(0)}\right)$ når $x(0) \neq 0$, $\varphi = \pm \frac{\pi}{2}$ når $x(0) = 0$

Andre relevante parametere Frekvens $f = \frac{\omega}{2\pi}$ Periode $T = \frac{2\pi}{\omega}$

Kloss - fjær $\frac{d^2x}{dt^2} + \frac{k}{m}x = 0$ $k = \text{fjærkonstant}, m = \text{masse}$

Matematisk pendel $\frac{d^2\theta}{dt^2} + \frac{g}{l}\theta = 0$ $g = \text{tyngdeakselerasjonen}, l = \text{lengde snor}$

Torsjonspendel $\frac{d^2\theta}{dt^2} + \frac{\kappa}{I}\theta = 0$ $\kappa = \text{torsjonskonstanten}, I = \text{treghetsmoment}$

Fysisk pendel $\frac{d^2\theta}{dt^2} + \frac{mgd}{I}\theta = 0$ $d = \text{avstand akse - tyngdepunkt}, I = \text{treghetsmoment}$

Moderne fysikk

$$\text{Tidsdilatasjon } t = \frac{t_0}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}} = \gamma \cdot t_0 \quad c = 3,00 \cdot 10^8 \frac{\text{m}}{\text{s}}, \quad \gamma = \frac{1}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}}$$

$$\text{Heisenbergs usikkerhetsrelasjon: } \Delta x \cdot \Delta p \geq \frac{\hbar}{2} \quad \text{og} \quad \Delta t \cdot \Delta E \geq \frac{\hbar}{2}$$
$$\hbar = \frac{h}{2\pi} = 1,055 \cdot 10^{-34} \text{ Js}$$

Termodynamikk

Tilstandslikning for idealgass: $pV = nRT$ og $pV = NkT$

p er trykk i Pascal

V er volum i m^3

T er temperatur i Kelvin ($0^\circ\text{C} = 273 K$)

n er antall mol

N er antall

$N_A = 6,022 \cdot 10^{23} \text{ mol}^{-1}$ Avogadros tall

$N = n \cdot N_A$

$R \approx 8,31 \frac{\text{J}}{\text{mol} \cdot \text{K}}$ den molare gasskonstanten (ikke bland sammen med verdi på s. viii)

$k \approx 1,38 \cdot 10^{-23} \frac{\text{J}}{\text{K}}$ er Boltzmanns konstant Standard lufttrykk $p_0 = 101,3 \text{ kPa}$

$c_p = \frac{7}{2}R$ varmekapasitet for en toatomær gass ved konstant trykk

$c_v = \frac{5}{2}R$ varmekapasitet for en toatomær gass ved konstant volum

$c_p = c_v + R$

$Q = c \cdot \Delta T$ definisjon varmekapasitet

$W_{\text{system}} = -p \Delta V$ abeid på gassen fra omgivelsene ved konstant trykk

$\Delta U =$ Endring av indre energi

$\Delta U = Q + W$ Termodynamikkens første lov

Formelark – kjemi

Konstanter

Avogadros konstant: $N_A = 6.02 \cdot 10^{23} \text{ mol}^{-1}$, Atommasseenhet: $1u = 1.66 \cdot 10^{-27} \text{ kg}$

Molvolumet av en gass: $V_m = \begin{cases} 22.4 \text{ L/mol ved } 0^\circ\text{C og 1 atm} \\ 24.5 \text{ L/mol ved } 25^\circ\text{C og 1 atm} \end{cases}$

Vannets ioneprodukt $K_w = 1.0 \cdot 10^{-14} (\text{mol/L})^2$ ved 25°C

Gasskonstanten: $R = 0.0821 \text{ L} \cdot \text{atm} / (\text{mol} \cdot \text{K})$

Formler

Sammenhengen mellom masse (m), stoffmengde (n) og molarmasse (M_m) er gitt slik:

$$\text{molar masse} = \frac{\text{masse}}{\text{stoffmengde}} \quad \text{eller} \quad M_m = \frac{m}{n}, \quad m = M_m \cdot n \quad \text{og} \quad n = \frac{m}{M_m}$$

Sammenhengen mellom konsentrasjon (c), stoffmengde(n) og volum(V) er gitt slik:

$$\text{konsentrasjon} = \frac{\text{stoffmengde}}{\text{volum}} \quad \text{eller} \quad c = \frac{n}{V}, \quad n = c \cdot V \quad \text{og} \quad V = \frac{n}{c}$$

Tilstandsligningen for en ideell gass: $pV = nRT$

Sammenhengen mellom likevektkonstantene K_p og K_c er gitt slik:

$$K_p = K_c (RT)^{\Delta n}, \quad \Delta n = \sum \text{koeff(produkt)} - \sum \text{koeff(reaktant)}$$

For et syre-base par gjelder: $K_a \cdot K_b = K_w$

$$\text{pH} + \text{pOH} = 14, \quad \text{pH} = -\log[\text{H}_3\text{O}^+], \quad \text{pOH} = -\log[\text{OH}^-]$$

Noen sammensatte ioner, navn og formel:

Navn	Formel	Navn	Formel
acetat	CH_3COO^-	klorat	ClO_3^-
ammonium	NH_4^+	kloritt	ClO_2^-
borat	BO_3^{3-}	nitrat	NO_3^-
fosfat	PO_4^{3-}	nitritt	NO_2^-
fosfitt	PO_3^{3-}	perklorat	ClO_4^-
hypokloritt	ClO^-	sulfat	SO_4^{2-}
karbonat	CO_3^{2-}	sulfitt	SO_3^{2-}

Standard reduksjonspotensial for utvalgte stoffer ved 25 °C i vann

Halvreaksjon	E° _{red} (V)
F ₂ + 2e ⁻ → 2 F ⁻	2,87
Ag ²⁺ + e ⁻ → Ag ⁺	1,99
Ce ⁴⁺ + e ⁻ → Ce ³⁺	1,70
MnO ₄ ⁻ + 4 H ⁺ + 3e ⁻ → MnO ₂ + 2 H ₂ O	1,68
MnO ₄ ⁻ + 8 H ⁺ + 5e ⁻ → Mn ²⁺ + 4 H ₂ O	1,51
Au ³⁺ + 3e ⁻ → Au	1,50
Cl ₂ + 2e ⁻ → 2 Cl ⁻	1,36
MnO ₂ + 4 H ⁺ + 2e ⁻ → Mn ²⁺ + 2 H ₂ O	1,21
Br ₂ + 2e ⁻ → 2 Br ⁻	1,09
NO ₃ ⁻ + 4 H ⁺ + 3e ⁻ → NO + 2 H ₂ O	0,96
Ag ⁺ + e ⁻ → Ag	0,80
Fe ³⁺ + e ⁻ → Fe ²⁺	0,77
MnO ₄ ⁻ + e ⁻ → MnO ₂	0,56
I ₂ + 2e ⁻ → 2 I ⁻	0,54
Cu ²⁺ + 2e ⁻ → Cu	0,34
AgCl + e ⁻ → Ag + Cl ⁻	0,22
Cu ²⁺ + e ⁻ → Cu ⁺	0,16
2 H ⁺ + 2e ⁻ → H ₂	0
Fe ³⁺ + 3e ⁻ → Fe	-0,036
Pb ²⁺ + 2e ⁻ → Pb	-0,13
Sn ²⁺ + 2e ⁻ → Sn	-0,14
Ni ²⁺ + 2e ⁻ → Ni	-0,23
Cd ²⁺ + 2e ⁻ → Cd	-0,40
Fe ²⁺ + 2e ⁻ → Fe	-0,44
Cr ³⁺ + e ⁻ → Cr ²⁺	-0,50
Cr ³⁺ + 3e ⁻ → Cr	-0,73
Zn ²⁺ + 2e ⁻ → Zn	-0,76
Mn ²⁺ + 2e ⁻ → Mn	-1,18
Al ³⁺ + 3e ⁻ → Al	-1,66
Mg ²⁺ + 2e ⁻ → Mg	-2,37
Na ⁺ + e ⁻ → Na	-2,71
Ca ²⁺ + 2e ⁻ → Ca	-2,76
K ⁺ + e ⁻ → K	-2,92
Li ⁺ + e ⁻ → Li	-3,05

Grunnstoffenes periodesystem med elektronfordeling

Gruppe 1 Gruppe 2

1 1,01 H Hydrogen	4 9,01 Be Beryllium
3 6,94 Li Lithium	12 9,01 Be Beryllium
11 22,99 Na Natrium	12 24,3 Mg Magnesium
19 39,1 K Kalium	20 40,1 Ca Kalsium
37 85,5 Rb Rubidium	38 87,6 Sr Strontium
55 132,9 Cs Cesium	56 137,3 Ba Barium
87 (223) Fr Francium	88 (226) Rd Radium

Forklaring

Atomnummer
Atommasse
Symbol

Elektronfordeling
Navn

35 79,9 Br Brom
2,8, 18, 7
Brom
Aggregat- tilstand ved 25 °C og 1 atm
Fast stoff B
Væske Hg
Gass N

(*) betyr massetallet til
den mest stabile
isotopen
• Lantanoider
** Aktinoider

Ikke-metall
Halvmetall
Metall
Fast stoff B
Væske Hg
Gass N

Gruppe 13 Gruppe 14 Gruppe 15 Gruppe 16 Gruppe 17 Gruppe 18

2 4,0 He Helium	5 10,8 B Bor	6 12,0 C Karbon	7 14,0 N Nitrogen	8 16,0 O Oksygen	9 19,0 F Flor	10 20,2 Ne Neon
13 27,0 Al Aluminium	14 28,1 Si Silium	15 31,0 P Fosfor	16 32,1 S Sovel	17 35,5 Cl Klor	18 39,9 Ar Argon	19 40,0 Br Brom
31 69,7 Ga Gallium	32 72,6 Ge Germanium	33 74,9 As Arsen	34 79,0 Se Selen	35 79,9 Br Brom	36 83,8 Kr Krypton	37 83,8 Ar Argon
49 112,4 Pd Palladium	50 114,8 Ag Argent	51 118,7 Cd Kadmium	52 121,8 In Indium	53 127,6 Sn Tinn	54 126,9 Te Tellur	55 131,3 I Jod
79 190,2 Os Osmium	80 195,1 Pt Platin	81 197,0 Au Gull	82 200,6 Hg Kvikksolv	83 204,4 Tl Thallium	84 209,0 Pb Bly	85 (210) Po Polonium
86 (210) At Astat	87 (210) Rn Radon	88 (210) Fr Francium	89 (222) Rd Radium	90 (226) Ac Actinium**	91 (226) Rf Rutherfordium	92 (226) Db Dubnium

57 138,9 La Lantan	58 140,1 Ce Cerium	59 140,9 Pr Praseodym	60 144,2 Nd Neodym	61 (147) Pm Promethium	62 150,5 Sm Samarium	63 152 Eu Europium	64 157,3 Gd Gadolinium	65 158,9 Tb Terbium	66 162,5 Dy Dysprosium	67 164,9 Ho Holmium	68 167,3 Er Erbium	69 168,9 Tm Thulium	70 173,0 Yb Ytterbium	71 175,0 Lu Lutetium
89 (227) Ac Actinium	90 232,0 Th Thorium	91 231,0 Pa Protactinium	92 238,0 U Uran	93 (237) Np Neptunium	94 (242) Pu Plutonium	95 (243) Am Americum	96 (247) Cm Curium	97 (247) Bk Berkelium	98 (249) Cf Californium	99 (254) Es Einsteinium	100 (253) Fm Fermium	101 (256) Md Mendelevium	102 (254) No Nobelium	103 (257) Lr Lawrencium

57 138,9 La Lantan	58 140,1 Ce Cerium	59 140,9 Pr Praseodym	60 144,2 Nd Neodym	61 (147) Pm Promethium	62 150,5 Sm Samarium	63 152 Eu Europium	64 157,3 Gd Gadolinium	65 158,9 Tb Terbium	66 162,5 Dy Dysprosium	67 164,9 Ho Holmium	68 167,3 Er Erbium	69 168,9 Tm Thulium	70 173,0 Yb Ytterbium	71 175,0 Lu Lutetium
89 (227) Ac Actinium	90 232,0 Th Thorium	91 231,0 Pa Protactinium	92 238,0 U Uran	93 (237) Np Neptunium	94 (242) Pu Plutonium	95 (243) Am Americum	96 (247) Cm Curium	97 (247) Bk Berkelium	98 (249) Cf Californium	99 (254) Es Einsteinium	100 (253) Fm Fermium	101 (256) Md Mendelevium	102 (254) No Nobelium	103 (257) Lr Lawrencium